

**Zápisnica zo šiesteho zasadnutia
Rady vlády Slovenskej republiky pre ľudské práva, národnostné menšiny a rodovú
rovnosť**

(Úrad vlády SR, 30. júl 2012, 14:00hod.)

Prítomní (vrátane zúčastnených v zastúpení ospravedlnených členov a členiek rady): podľa priložených prezenčných listín

Ospravedlnení: podľa priložených prezenčných listín

Program:

- Otvorenie
1. Schválenie Dodatku k Rokovaciemu poriadku Rady vlády Slovenskej republiky pre ľudské práva, národnostné menšiny a rodovú rovnosť
 2. Schválenie Dodatku k Štatútu Rady vlády Slovenskej republiky pre ľudské práva, národnostné menšiny a rodovú rovnosť
 3. Schválenie Dodatku k Štatútu Výboru pre národnostné menšiny a etnické skupiny
 4. Informácia o novej Stratégii EÚ pre ľudské práva
 5. Informácia o aktuálnom stave predkladania implementačných správ v oblasti ľudských práv
 6. Informácia o prezentácii druhej periodickej správy Slovenskej republiky k Medzinárodnému dohovoru o hospodárskych, sociálnych a kultúrnych právach a tretej periodickej správy Slovenskej republiky k Medzinárodnému dohovoru o občianskych a politických právach
 7. Informácia o aktuálnom stave v rámci 3. kola monitoringu implementácie Európskej charty regionálnych alebo menšinových jazykov
 8. Informácia o zastúpení Slovenskej republiky v Európskej komisii proti rasizmu a intolerancii
 9. Informácia o činnosti pracovnej skupiny Riadiaci výbor Európskeho roka aktívneho starnutia a solidarity medzi generáciami 2012
 10. Informácia o Súhrnnej správe o stave rodovej rovnosti na Slovensku
 11. Zameranie činnosti Slovenského národného strediska pre ľudské práva na rok 2012
 12. Rôzne

Zhrnutie jednotlivých bodov programu zasadnutia:

S úvodnými prejavmi vystúpil Robert Fico, predseda vlády SR a z titulu predsedu Rady vlády SR pre ľudské práva, národnostné menšiny a rodovú rovnosť Miroslav Lajčák, podpredseda vlády a minister zahraničných vecí SR.

Robert Fico, predseda vlády SR

- K námietke diskontinuity v agende ľudských práv zaznievajúcej z prostredia mimovládnych organizácií predseda vlády poznamenal, že dôkazom zachovania kontinuity je aj fakt, že rada bude pokračovať vo svojej činnosti v podstate v tej istej štruktúre, v akej bola etablovaná v minulom volebnom období. Úlohy z predchádzajúceho volebného obdobia v oblasti ochrany ľudských práv zostávajú zachované, týka sa to o.i. úlohy vypracovať celoštátnu stratégiu ochrany a podpory ľudských práv v SR.

- V tejto súvislosti sa zmienil o vytvorení postu splnomocnenca vlády pre národnostné menšiny. Zároveň zostal zachovaný aj Úrad splnomocnenca vlády pre rozvoj občianskej spoločnosti. Výbor pre mimovládne neziskové organizácie sa povýšil na samostatnú radu, čím sa zvýraznila mimoriadna dôležitosť občianskej spoločnosti pre ochranu a podporu ľudských práv.
- Vysvetlil dôvody prechodu agendy ľudských práv na MZV SR. Rezort zahraničia je vo vzťahu k ľudským právam, ktoré majú výrazný prierezový charakter a ako celok sa nedajú jednoznačne podriadiť pod jeden rezort, v istom zmysle v „nadrezortnom“ postavení. MZV SR z titulu svojho portfólia spolupracuje s medzinárodnými organizáciami a ich monitorovacími mechanizmami pri dohliadaní plnenia medzinárodných záväzkov, ktoré Slovensko prijalo v oblasti podpory a ochrany ľudských práv. Poznatkový a skúsenostný kapitál, ktorým MZV SR disponuje, sú dobrou zárukou na udržanie i posilnenie dosiahnutej úrovne implementácie našich ľudsko-právnych záväzkov. Navyše, minister zahraničných vecí bude mať z titulu funkcie podpredsedu vlády a predsedu rady väčší dosah na rezorty v oblasti plnenia povinností vo vzťahu k implementácii ľudskoprávných záväzkov SR.
- Podľa názoru predsedu vlády patrí SR v legislatívnej a inštitucionálnej úrovni ochrany ľudských práv vrátane práv osôb patriacich národnostným menšinám medzi vyspelé štáty. Z hľadiska praktickej ochrany ľudských práv však treba veľmi pozorne vnímať sociálnu úroveň ľudí na Slovensku. Pokiaľ ľudia nemajú základnú sociálno- ekonomickú schopnosť svoje práva uplatňovať, ostávajú iba vo formálno-právnej polohe.
- Napriek kvalitnej právnej úprave i existencii inštitúcií sú v praxi nedostatky. Podstatná je vôľa nezotrvať na súčasnej úrovni ochrany ľudských práv, avšak pracovať na jej ďalšom zlepšovaní. Najmä vo sfére spoločenského vedomia je potenciál ďalšieho rozvoja.
- PV SR potvrdil nezastupiteľné miesto rady v ľudsko-právnej politike vlády. Predstavuje nielen fórum predstaviteľov občianskej spoločnosti a exekutívy na spoločné hľadanie riešení a problémov v oblasti ľudských práv; mala by sa však stať aj akousi tvorivou dielňou, kde sa vedie kritická diskusia, rodia nápady, námety či odporúčania s cieľom zvýšiť úroveň ochrany ľudských práv.

Miroslav Lajčák, podpredseda vlády a minister zahraničných vecí SR

- V súvislosti so zrušením postu podpredsedu vlády pre ľudské práva poukázal na neexistenciu jednotného inštitucionálneho modelu ochrany ľudských práv v Európe. Štáty uplatňujú model zodpovedajúci ich tradíciám, historickej skúsenosti, aktuálnej situácii, ktorý sa navyše v priebehu času mení a prispôsobuje situácii a predstavám vlád. Zdôraznil kľúčový význam zabezpečenia inštitucionálnej ochrany ľudských práv a efektívnej koordinácie politík v tejto oblasti. Prepojenie vnútropolitického a zahraničnopolitického aspektu ochrany ľudských práv považuje za vhodnú alternatívu v našich podmienkach. Podčiarkol zámer vlády zachovať kontinuitu s predchádzajúcim obdobím. Týka sa to zloženia, systému i formátov fungovania rady.
- Jedným z konkrétnych príkladov rešpektovania kontinuity je príprava celoštátnej stratégie ochrany a podpory ľudských práv v SR. Reflektuje zámer vlády SR viesť pozitívnu a proaktívnu politiku v oblasti presadzovania a ochrany ľudských práv a základných slobôd. Stratégia bude záväzný dokument pre komplexnejšiu revíziu doterajšej ľudsko-právnej politiky, ale najmä pre vybudovanie uceleného systému ochrany a podpory ľudských práv, vrátane účinnejšieho a pružnejšieho fungovania všetkých potrebných inštitúcií a mechanizmov ako súčastí tohto systému.
- Obavy mimovládneho sektora z oslabenia inštitucionálnej ochrany ľudských práv na Slovensku PPV a minister ZV SR nezdiera. Poukázal na fakt, že koordinácia

vnútroštátnych ľudsko-právnych politík prešla v plnom rozsahu na podpredsedu vlády a ministra zahraničných vecí ako predsedu Rady vlády pre ľudské práva, národnostné menšiny a rodovú rovnosť, kým oblasti implementácie týchto politík sú podľa správnosti v kompetencii jednotlivých rezortov za ne zodpovedných.

- Ubezpečil, že inštitucionálne i expertné skúsenosti MZV SR v oblasti ľudských práv budú využité v rámci koordinácie ľudsko-právnej agendy na národnej úrovni pre posilňovanie a kultivovanie dialógu v oblasti ľudských práv medzi vládnymi inštitúciami, mimovládny sektor aj akademickou obcou s cieľom zvyšovať kultúru ľudských práv v každodennom živote v našej spoločnosti. V tomto duchu zdôraznil potrebu synergie všetkých aktérov a efektívne fungovanie.
- Doterajšia činnosť rady i jej odborný potenciál potvrdzujú, že ide o mimoriadne dôležitý poradný orgán vlády. Významný bol i jej podiel na odbornej diskusii k reforme inštitucionálneho rámca ochrany ľudských práv, k národnej stratégii pre integráciu Rómov do roku 2020, či k návrhu na vypracovanie celoštátnej stratégie ochrany a podpory ľudských práv v SR. Nezanedbateľná je tiež konzultatívno-kontrolná funkcia rady v procese prípravy správ o implementácii medzinárodných ľudsko-právnych záväzkov SR, činnosť jej pracovných skupín a podobne. Domnieva sa, že previazanie vnútroštátnej ľudsko-právnej politiky s jej zahraničnopolitickým či medzinárodným rozmerom bude pre prácu rady predstavovať výraznú pridanú hodnotu.

BOD 1

Rada bez diskusie schválila Dodatok k Rokovaciemu poriadku Rady vlády SR pre ľudské práva, národnostné menšiny a rodovú rovnosť. Návrh sa týkal zosúladenia rokovacieho poriadku so štatútom rady v otázke kvóra uznášaniaschopnosti rady.

BOD 2

Rada schválila s jednou formálno-technickou pripomienkou Dodatok k Štatútu Rady vlády SR pre ľudské práva, národnostné menšiny a rodovú rovnosť, ktorý sa týka zriadenia Výboru pre práva lesieb, gejov, bisexuálnych, transrodových a intersexuálnych osôb.

Predseda rady Miroslav Lajčák informoval o kreovaní Pracovnej skupiny rady pre práva osôb s neheterosexuálnou orientáciou.

Pani Adriana Mesochoritsová, podpredsedníčka Výboru pre rodovú rovnosť poukázala v diskusii na potrebu zriadiť Výbor pre práva lesieb, gayov, bisexuálnych, transrodových a intersexuálnych osôb (LGBTI). Ochranu ich práv v podmienkach SR považuje za veľmi nízku, SR nemá zákony na ochranu osôb LGBTI ani koordinačný výbor či inštitúciu, ktorá by sa uvedenou skupinou zaoberala. Poukázala na medzinárodné záväzky SR v tomto smere (EÚ, Rada Európy).

Martin Macko z Iniciatívy Inakosť podčiarkol potrebu používať správnu terminológiu v súvislosti s osobami LGBTI. Nesúhlasí s používaním pojmu osoby s neheterosexuálnou orientáciou, z jeho pohľadu ide o zvláštny novotvar.

BOD 3

Rada bez diskusie schválila Dodatok č. 3 k Štatútu Výboru pre národnostné menšiny a etnické skupiny týkajúci sa zloženia výboru. Návrh reaguje na schválenie nového štatútu Rady vlády SR pre ľudské práva, národnostné menšiny a rodovú rovnosť. V tomto duchu boli do návrhu dodatku zapracované zmeny týkajúce sa zloženia výboru i jasnejšie vymedzenie funkčného obdobia jeho členov.

BOD 4

Rada vzala na vedomie informáciu o novej Stratégii EÚ pre ľudské práva, ktorú prezentoval predseda rady Miroslav Lajčák. K bodu neprebehla diskusia.

BOD 5

Rada vzala na vedomie informáciu o aktuálnom stave predkladania implementačných správ v oblasti ľudských práv. V rámci diskusie poukázal podpredseda Výboru pre osoby so zdravotným postihnutím Branislav Mamojka na absenciu národného kontaktného miesta zodpovedného za implementáciu Dohovoru OSN o právach osôb so zdravotným postihnutím. Minister práce, sociálnych vecí a rodiny SR Ján Richter ho uistil o pripravovanom legislatívnom riešení uvedenej otázky.

BOD 6

Predseda rady Miroslav Lajčák informoval o prezentácii Druhej periodickej správy SR k Medzinárodnému paktu o hospodárskych, sociálnych a kultúrnych právach a Tretej periodickej správy SR k Medzinárodnému paktu o občianskych a politických právach. Rada vzala informáciu na vedomie.

V diskusii, odvolávajúc sa na odporúčania Výboru OSN pre ľudské práva v nadväznosti na prerokovanie Tretej periodickej správy SR k Medzinárodnému paktu o občianskych a politických právach, vyjadrila znepokojenie nad zrušením postu podpredsedu vlády SR pre ľudské práva Šarlota Pufflerová, delegovaná Výborom pre výskum, vzdelávanie a výchovu v oblasti ľudských práv a rozvojového vzdelávania. Chápe potrebu dôsledne sledovať implementáciu medzinárodných záväzkov SR (vo vzťahu navonok), zároveň však upozorňuje, že omnoho dôležitejšie je sledovať, ako štát implementuje svoje vlastné záväzky v oblasti ľudských práv. Súčasný stav podľa nej nereflektuje odporúčania Výboru OSN pre ľudské práva. Kladie si otázku, či je postačujúce sledovať implementáciu ľudskoprávných štandardov najmä prostredníctvom záväzkov k medzinárodným dohovorom, alebo bude mať SR inštitúciu na vnútroštátnu implementáciu. Vyjadrila sa aj k odporúčaniam Výboru OSN pre ľudské práva vo vzťahu k Slovenskému národnému stredisku pre ľudské práva (SNSLP) pokiaľ ide o jeho nezávislosť a dostatočné finančné zabezpečenie. Jeho fungovanie hodnotí kriticky, SNSLP podľa nej neplní úlohy v zmysle svojho štatútu. Finančné zabezpečenie SNSLP považuje za dostatočné.

Riaditeľ SNSLP Juraj Horváth poznamenal, že skutočnosti uvádzané v diskusii nepovažuje za pravdivé. Ide o interné otázky SNSLP.

(Pozn.: k diskusii o SNSLP podrobnejšie v bode 11)

BOD 7

Rada vzala na vedomie informáciu o aktuálnom stave v rámci 3. kola monitoringu implementácie Európskej charty regionálnych alebo menšinových jazykov, ktorú prezentoval predseda rady Miroslav Lajčák.

Člen výboru expertov k charte jazykov za SR Alexander Brösl podrobne informoval o procedúre prijímania hodnotiacej správy, ako aj o spôsobe spracovávaní informácií výborom expertov. Navrhol vrátiť sa k diskusii o hodnotiacej správe po prijatí odporúčania Výboru ministrov vo vzťahu k SR (očakáva sa na jeseň 2012).

BOD 8

Rada vzala na vedomie výzvu predsedu rady na predloženie návrhov kandidátov na člena Európskej komisie proti rasizmu a intolerancii (ECRI). Návrhy spolu s predpísaným životopisom v anglickom alebo francúzskom jazyku je potrebné zaslať tajomníčke rady v termíne do 31. augusta 2012. K bodu neprebehla diskusia.

BOD 9

Rada vzala na vedomie informáciu o činnosti pracovnej skupiny Riadiaci výbor Európskeho roka aktívneho starnutia a solidarity medzi generáciami 2012, ktorá bola poskytnutá v písomnej forme.

BOD 10

Rada vzala na vedomie informáciu o Súhrnnej správe o stave rodovej rovnosti na Slovensku za rok 2011.

Správu prezentovala tajomníčka Výboru pre rodovú rovnosť a riaditeľka odboru rodovej rovnosti a rovnosti príležitostí MPSVR SR Oľga Pietruchová. Išlo v poradí o štvrtú výročnú správu pre oblasť rodovej rovnosti v SR. Štruktúra kapitol správy vychádza zo štruktúry správy EÚ o rodovej rovnosti medzi mužmi a ženami. Jej text je zverejnený na internetovej stránke *gender.gov.sk*. K bodu neprebehla diskusia.

BOD 11

Zameranie činnosti Slovenského národného strediska pre ľudské práva (SNSLP) na rok 2012 predstavil jeho riaditeľ Juraj Horváth. Poukázal na potrebu urýchlene vyriešiť záväzky vyplývajúce z dvoch dohovorov OSN, ktorých je SR zmluvnou stranou (Dohovor o právach osôb so zdravotným postihnutím a Dohovor o právach dieťaťa). V súvislosti s Dohovorom o právach dieťaťa pripomenul doposiaľ nezriadenú nezávislú inštitúciu pre práva dieťaťa. Informoval o rozhodnutí SNSLP angažovať sa v zriadení spomínanej nezávislej inštitúcie, t.j. vo vytvorení strediska pre práva dieťaťa. Zámerom SNSLP je naplniť uvedený záväzok vyplývajúci z Dohovoru o právach dieťaťa. Otázku chce diskutovať s verejnou ochrankyňou práv, ako aj ďalšími relevantnými subjektami. Navrhol zaradiť diskusiu k zriadeniu strediska pre práva dieťaťa na niektoré z budúcich zasadnutí rady.

V súvislosti so záväzkami vyplývajúcimi pre SR z Dohovoru o právach osôb so zdravotným postihnutím poukázal na angažovanosť strediska pri plnení záväzku vytvoriť dva mechanizmy

(štátny a nezávislý mechanizmus vyplývajúci z článku 33 dohovoru). V prípade konsenzu je SNSLP pripravené plniť úlohy nezávislého monitorovacieho mechanizmu. Ako zdôraznil, takémuto rozhodnutiu musí predchádzať diskusia s relevantnými aktérmi. V tomto smere navrhol zladiť aktivity ministra práce, sociálnych vecí a rodiny s činnosťou rady v oblasti práv osôb so zdravotným postihnutím.

Šarlota Pufflerová, delegovaná Výborom pre výskum, vzdelávanie a výchovu v oblasti ľudských práv a rozvojového vzdelávania kriticky hodnotila situáciu v SNSLP za posledné dva roky. SNSLP si podľa nej neplní úlohy vyplývajúce z antidiskriminačného zákona, neplní ani úlohy podľa zákona, na základe ktorého bolo zriadené. Upozornila na absenciu informácií zo strany SNSLP o jeho aktivitách. Ďalšie kompetencie pre SNSLP považuje za neakceptovateľné. Nebola vydaná ani výročná správa o dodržiavaní ľudských práv v SR. Finančnú situáciu vníma ako netransparentnú. Za prvoradé považuje zaoberať sa stavom plnenia existujúcich kompetencií SNSLP a až následne rozhodovať o nových kompetenciách, o pridelenie ktorých sa SNSLP mieni uchádzať.

V podobne kritickom duchu vystúpila aj Dagmar Horná z Univerzity Komenského v Bratislave. Zdôraznila, že ak sa má zachovať kontinuita s predchádzajúcim obdobím, nezávislé mechanizmy na ochranu a podporu ľudských práv v SR by mali prejsť rekonštrukciou v duchu zámeru pripravovanej stratégie ochrany a podpory ľudských práv. Ide o otázku vyžadujúcu naliehavé riešenie. Poukázala aj na nevyhnutnosť zaoberať sa otázkou zvyšovania povedomia o ľudských právach, výchovy a vzdelávania k ľudským právam. Prioritne treba vyriešiť otázku odborných kapacít na zabezpečovanie ochrany a podpory ľudských práv, týka sa to i vypracovania celoštátnej stratégie ochrany a podpory ľudských práv.

Z pohľadu Laca Oravca z Nadácie Milana Šimečku nepožíva SNSLP dôveru mnohých aktérov. O jeho činnosti je málo počuť, minimálna je frekvencia stretnutí medzi MVO a SNSLP. Domnieva sa, že je nevyhnutná analýza, audit a následne návrh riešení.

Podpredseda Výboru pre deti a mládež p. Ondrej Gallo sa obáva absencie odborných kapacít v rámci SNSLP. Na základe informácií, experti pre oblasť práv dieťaťa už v SNSLP nepracujú. Je otázne, či boli nahradení inými odborníkmi pre túto oblasť. V súvislosti s aktivitami SNSLP vidí isté problémy.

Diskusiu o SNSLP v rámci samostatného bodu navrhla na nasledujúce zasadnutie rady jej podpredsedníčka Lucia Faltínová. S cieľom konštruktívneho dialógu navrhla, aby riaditeľ SNSLP predložil na budúce zasadnutie rady podrobnú správu o konkrétnych úlohách, ktoré momentálne plní a informoval aj o pripravovaných aktivitách.

Na záver diskusie predseda rady Miroslav Lajčák poznamenal, že v rámci prerozdelenia kompetencií zodpovednosť za istý „dohľad“ nad SNSLP prechádza do pôsobnosti Ministerstva spravodlivosti SR. Jeho úlohou je pripraviť analýzu činnosti SNSLP. To však nebráni, aby o téme diskutovala aj rada.

Rada schválila rozhodnutie, v zmysle ktorého vzala na vedomie informáciu o zameraní činnosti SNSLP na rok 2012.

BOD 12

Predseda rady Miroslav Lajčák informoval o aktuálnom stave dotácií v oblasti ľudských práv. Novelou kompetenčného zákona dôjde od septembra 2012 k prechodu dotačných titulov v oblasti ľudských práv na Ministerstvo zahraničných vecí SR na konkrétne účely: 1. Presadzovanie, podpora a ochrana ľudských práv a slobôd a 2. Predchádzanie všetkým formám diskriminácie, rasizmu, xenofóbie, homofóbie, antisemitizmu a ostatným prejavom intolerancie. Uviedol, že žiadosti predložené v rámci výzvy na rok 2012 vybaví Úrad vlády SR. Výzva na rok 2013 už bude vyhlásená Ministerstvom zahraničných vecí SR.

Predmetom diskusie boli predovšetkým otázky inštitucionálneho zabezpečenia agendy ľudských práv. Zaznel návrh Laca Oravca z Nadácie Milana Šimečku na čo najskoršie vyhlásenie výzvy na predkladanie žiadostí. Vyjadril obavy zo znižovania prostriedkov na dotácie na rok 2013. V súvislosti s novelou kompetenčného zákona by uvítal, keby kompetencia Ministerstva zahraničných vecí SR v oblasti ľudských práv bola explicitne uvedená. Riešením by mohlo byť vytvorenie postu splnomocnenca pre ľudské práva, ktorý by dopĺňal trojicu už existujúcich a pôsobil by ako ich „zastrešovateľ“. Vidí význam v pokračovaní aktivít zahájených v minulom období (konferencia pri príležitosti Medzinárodného dňa ľudských práv, cena za ľudské práva a pod.). Zaujímal sa aj o personálne pokrytie agendy ľudských práv na Ministerstve zahraničných vecí SR. Očakáva väčšiu angažovanosť rezortu zahraničia v rámci pripomienkových konaní, pokiaľ ide o ľudskoprávne záväzky SR.

Zástupcovia mimovládneho sektora vyjadrili obavy z neexistencie koordinačného orgánu agendy ľudských práv, agenda je v súčasnosti rozdelená medzi niekoľko ministerstiev. Kladú si otázku, či je za takýchto okolností možné splniť stanovené úlohy, či Ministerstvo zahraničných vecí SR dokáže prevziať na seba úlohy, ktoré plnil podpredseda vlády pre ľudské práva. Na absenciu „kompetenčného zacelenia“ ľudskoprávnej agendy poukázala aj podpredsedníčka Národnej rady SR Erika Jurinová.

V odpovedi predseda rady Miroslav Lajčák prisľúbil od budúceho roka pridelovanie dotácií v štandardných termínoch. V súvislosti s inštitucionálnym zabezpečením agendy ľudských práv v rámci Ministerstva zahraničných vecí SR zdôraznil, že minister zahraničných vecí z titulu funkcie podpredsedu vlády je koordinátorom ľudskoprávnej politiky, pričom za jej implementáciu zodpovedajú príslušní ministri. Vzájomná komunikácia musí fungovať. Spomenul vytvorenie postu poradcu ministra ZV SR pre oblasť ľudských práv, okrem toho prebieha posilňovanie odboru ľudských práv MZV SR. Verí, že činnosť rady a jej výborov bude fungovať ako doposiaľ. Potvrdil zámer pokračovať v aktivitách podpredsedu vlády, pokiaľ ide o organizáciu konferencií alebo ceny za ľudské práva. Ubezpečil, že v prípade zistenia, že takýto model nefunguje, bude iniciovať jeho zmenu. Treba sa zamerať na riešenie existujúcich problémov. Je dôležité sústrediť sa na relevantné témy, o ktorých sa bude diskutovať na októbrovom zasadnutí rady.